

A SZEXUÁLIS ZAVAROK FELISMERÉSÉNEK ÉS KEZELÉSÉNEK PROBLÉMÁI ANTIDEPRESSZÍV KEZELÉS SORÁN - HAZAI MULTICENTRIKUS, RETROSPEKTÍV FELMÉRÉS EREDMÉNYEI

Osváth Péter, Fekete Sándor, Vitrai József¹

PTE Pszichiátriai és Orvosi Pszichológiai Klinika, Pécs

¹Johan Béla Országos Epidemiológiai Központ, Budapest

PROBLEMS OF RECOGNITION AND TREATMENT OF SEXUAL DYSFUNCTION AMONG PATIENTS TREATED WITH ANTIDEPRESSANTS - A HUNGARIAN RETROSPECTIVE STUDY

Sexual dysfunctions (SD) are often caused by the majority of antidepressive drugs used in the treatment of depressive disorders. Some studies show that the sexual problems are frequently undiagnosed, and this results in the diminishing of the doctor-patient relationship, moreover it may cause the interruption of the therapy. The purpose of our study was to investigate the problems of the recognition and the treatment of sexual dysfunctions in the group of Hungarian out-patients treated with antidepressants. This multi-centre epidemiological survey involved 52 psychiatrists (males: 18/35%; females: 34/65%) working in psychiatric outpatient centres in Hungary. The study population comprised 637 randomly selected patients (males: 262/41%, females: 375/59%, mean age: 42, SD: 10,75, 17-76) who were diagnosed depressive and anxiety disorders and were treated with antidepressants in a setting of routine clinical practice. The frequency and the characteristics of sexual dysfunctions were assessed by using structured interviews. The rate of SD was 78% (N=494) (male: 79,4%, female: 76,5%) in our sample. In 56 % of them it developed after starting antidepressive medication (especially during SSRI and TCA therapy) (17% before psychiatric disorder; 27% following the development of the present psychiatric disorder, but before taking any medication). 40% of the patients attribute the SD to the depression, while only 29% of them thought that it was caused by antidepressive medication. The rate of sexual dysfunction during antidepressive therapy was estimated only to 44% by the psychiatrists. In the therapy of SD, most of the doctors were inclined to switch medication (70%) (to a drug with different pharmacologic

profile; mainly moclobemide: 58%), some of them were waiting for spontaneous remission over time (12%), and psychotherapy and couple-therapy (12%) were also considered. The proportion of decreasing the dose of AD (3%), and the temporary (drug holiday; 4%) or permanent discontinuing (1%) the antidepressive drug was very low. In the Hungarian out-patient population treated with antidepressants a high rate of sexual dysfunction was found. In spite of this fact, the frequency of SD were underestimated by psychiatrists, and patients hardly recognised the role of antidepressive medication in the background of SD. In spite of the fact that psychiatrists have appropriate knowledge about the treatment of SD, they hardly put it in the everyday clinical practice. The authors emphasise the importance of the improvement of the doctor-patient relationship, since only an empathic therapeutic climate can give chance to discuss the sexual problems of the patients. Authors pointed out that physicians (especially psychiatrists and GP's) have to pay special attention to this problem in the everyday clinical practice, since the recognition and treatment of sexual dysfunction is critical for patient satisfaction, medication compliance and the quality of life.

KEYWORDS: depression, antidepressants, SSRI medication, sexual dysfunction, diagnosis and treatment

ÖSSZEFOGLALÁS

Közismert, hogy a depresszió kezelésében alkalmazott hangulatjavítók gyakran okoznak szexuális funkciózavarokat. Számos vizsgálat szerint azonban sok esetben nem kerülnek felismerésre, ez pedig jelentősen ronthatja az orvos-beteg kapcsolatot, sőt akár a terápia megszakadásához is vezethet. Jelen vizsgálatunkban ambulánsan kezelt, antidepresszáns medikációban részesülő betegpopuláción mértük fel a szexuális zavarok felismerésének és kezelésének hazai lehetősége-

it. Multicentrikus vizsgálatunk 52 ambuláns pszichiátriai szakrendelésen dolgozó pszichiáter részvételével történt. A felmérésben 637 beteg szerepelt (férfi: 262/41%; nő: 375/59%), akik (a BNO-10 szerint) depressziós vagy szorongásos zavar miatt részesültek antidepresszáns kezelésben. A pszichiáterek és a páciensek a hangulatjavító kezelés során kialakult szexuális zavarokkal kapcsolatos véleményének felmérése egy strukturált interjúvázlat segítségével történt. A páciensek 78%-a (N=494) (férfi: 79,4%; nő: 76,5%) számolt be szexuális problémáról. Ez 56%-uknál jelentkezett az antidepresszívum szedését követően, míg 17%-ban a betegség előtt, 27%-ban a zavar kialakulását követően, de még a gyógyszerzedést megelőzően kezdődött. A páciensek 40%-ának véleménye szerint a szexuális problémát a hangulatzavar okozta, a gyógyszeres kezelést csupán 29%-uk tette ezért felelőssé. Míg az orvosok csak 44%-osnak becsülték a szexuális diszfunkció előfordulását antidepresszívum szedése mellett. A szexuális diszfunkció terápiás lehetőségei közül leggyakrabban a gyógyszer-váltást preferálták (70%) (más hatástani csoportba tartozó antidepresszívumra: 58%), de szere-

pelt a mellékhatás csökkenésének kivárása (12%) is, továbbá olyan lehetőségeket is számításba vettek, mint a pszichoterápiás ill. párterápiás segítségnyújtás (12%). A vizsgált betegpopulációban nagy gyakorisággal jelentkezett szexuális funkciózavar az antidepresszív farmakoterápia mellett. Ennek ellenére mind az orvosok, mind a páciensek jelentősen alulbecsülték ennek gyakoriságát, ill. jelentőségét. Feltehetően az orvosok gyakran nem ismerték fel a szexuális funkciózavart és a páciensek sem számoltak be erről, így a farmakoterápia megtervezéskor számos esetben figyelmen kívül hagyták ezt a szempontot. Ez pedig az orvos-beteg kapcsolat javításának szükségességét veti fel, hiszen csak a közvetlen és empatikus terápiás viszony nyújt lehetőséget arra, hogy a szexuális problémák is megbeszélhetővé váljanak. A szerzők eredményeik alapján kiemelik, hogy a korábbinál nagyobb figyelmet kell fordítani erre a problémakörre, hiszen a szexuális diszfunkciók tüneteinek felismerésével és kezelésével a páciensek depressziós tüneteinek meggyógyításán túl életminőségük helyreállítása is lehetővé válik.

KULCSSZAVAK: depresszió, hangulatjavítók, szexuális zavarok, terápiás lehetőségek